

Nr 199.

Av herr **Eriksson** i Grängesberg, m. fl., om ändrad lydelse av
37 § i lagen om allmän pensionsförsäkring.

Den vid fjolårets riksdag antagna folkpensioneringslagen torde av ingen betraktas som ett fulländat verk. Helt säkert måste på flera väsentliga punkter krävas förändringar och förbättringar.

Även om vi anse, att vissa av lagens bestämmelser redan från början bort vara annorlunda, inskränka vi oss dock till att vid denna riksdag endast yrka på ändring av övergångsbestämmelserna. Det torde komma att anföras mot vårt yrkande, att man icke bör ändra en lag, som så nyligen blivit antagen; innan ändring vidtages, bör man i någon mån först se, huru lagen i praktiken verkar. En sådan invändning kan i viss mån vara berättigad, då det gäller lagens bestämmelser i allmänhet, men icke då det gäller *övergångsbestämmelserna*. Huru de komma att verka, vet man redan nu.

I övergångsbestämmelserna har lagen sin största svaghet. Hela den generation, som under ett långt liv gått och väntat på detta nya, som skulle komma, denna lag, som skulle göra deras ålderdom något ljusare, finner nu förhoppningen förvandlad till endast en drömbild. Många av dessa åldringar kunna ännu icke fatta, att de äro utelämnade. De gå och vänta på sin pension. De kunna icke tro, att samhället verkligen glömt dem. Och säkert är, att mot de fattiga åldringarna har vid lagens antagande begåtts en upprörande orättvisa. Har man då glömt deras långa, trängna arbetsdag, då man av njugghet icke velat vara med om att lämna dem något understöd? Sannt är, att på statens budget ställas stora anspråk, och hänsynen till skattebetalarna kräver ett moget prövande av hvarje ny utgift. Finnes likväl vilja att hjälpa, nog blir det möjlighet att skaffa medel. Det får icke förglömmas, att de nu åldriga varit goda skattebetalare. Deras mat och kläder, deras

ringaste bohag, allt har staten genom sin tullagstiftning beskattat. De fingo löfte, då tullarne genomfördes, att få varaktiga förmåner av vad dessa komme att inbringa, men nu finna de sig besvikna. De, som haft makten i landet, ha utan skrupler emottagit tullinkomsterna, men att infria det givna kungalöftet har man uraktlåtit. Det vore ingen överloppsgärning, endast en ringa gärd av rättvisa, om nu alla hederliga fattiga åldringar, utan undantag, finge pension. Då vi emellertid förstå, att ett sådant yrkande har mycket ringa utsikt att vinna Riksdagens bifall, måste vi inskränka oss till att framföra samma yrkande som vid fjolårets riksdag, nämligen att understöd enligt 33 § skall lämnas de åldringar som icke redan äro fullt försörjda av fattigvård, välgörenhetsinrättning eller enskilda personer. Vi framställa detta yrkande under den lifliga förhoppningen, att Riksdagen i år skall vara villig att lyssna till de gamlas berättigade krav. Kostnaden för ett bifall till detta yrkande torde visserligen under det första året komma att belöpa sig till mellan 5 och 6 millioner kronor, en kostnad som dock icke kan anses vara oöverkomlig. Det får heller icke förglömmas, att de därefter kommande årliga utgifterna mycket hastigt minskas, för att efter viss tid alldeles upphöra.

Då vi icke tilltro oss att framlägga de exakta kostnadsberäkningar, som torde böra föregå en lagändring i antytt syfte, tillåta vi oss hemställa, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning och därpå grundat förslag i detta ärende.

Lagens övergångsbestämmelser tarva även i övrigt snar revision. Bestämmelsen, att de invalider i åldern mellan 15 och 67 år, som under 1913 mer än 4 månader haft full försörjning av enskilda, icke skola erhålla något understöd enligt 33 § kommer i många fall att verka ytterst hård. Även om vi av förut nämnda skäl stannat vid att förorda en i viss mån liknande bestämmelse rörande understöd till personer över 67 år, ha vi därmed ingalunda velat godtaga denna begränsning, då det gäller invalider i ålder under 67 år.

Genom övergångsbestämmelserna komma de, som i någon mån kunnat bidra till sin försörjning, ävensom de, hvilka under senare delen av 1913 blivit invalider, att medtagas. De allra mest behövande, de, som måhända under många år varit fjättrade vid sjukbädden, sinneslöa och många av barnförlamningens offer, de falla utanför. Unga per-

soner, som hittills haft en fattig far eller mor, som kunnat lämna dem en knapp försörjning, och som intet annat förbrutit än att de drabbats av olycka, de få nu se, att andra mindre vanlottade likar få understöd, medan de själva bli utan. Föräldrar, som under årtionden kämpat en bitter kamp för att hålla nöden från hemmet, men ändå utan fattigvårdens hjälp underhållit en sinnesslö eller vanför son eller dotter, de skola nu finna, att icke heller de räcks av statens hjälpande hand. Det kommer i tusende hem i vårt land att kännas som en bitter orättvisa att i fattigdom och nöd, vanförhet och sjukdom likställda människor av samhället behandlas så olika som lagens övergångsbestämmelser föreskriva. Detta är ett allvarligt missförhållande, som med det första bör avhjälpas, och hemställa vi, att övergångsbestämmelserna måtte i nu berörda hänseende ändras till att erhålla den lydelse som vid fjolårets riksdag föreslogs i herr Wärner Rydén's m. fl. motion. På grund av de skäl, som anförts rörande yrkandet om understöd till åldringar, taga vi oss friketen även i nu senast berörda avseende hemställa, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om utredning och förslag.

Vårt tredje och sista yrkande gäller förhöjning av under övergångsåren förvärvat pensionstillägg eller understöd.

Det är uppenbart, att det understödsbelopp på högst 75 kronor, som utgår till dem, som under år 1914 förvärvat rätt till understöd, icke närmelsevis kan räcka till den *allra* nödortfästaste försörjning. Stort bättre ställa sig icke håller förhållandena för dem, som under de närmaste kommande övergångsåren erhålla pensionstillägg eller understöd. Vi vilja därför föreslå, att den nedsättning i pensionstillägg och understöd, som under åren 1914—1918 är föreskriven i 37 § av pensionslagen, från och med den 1 januari 1915 måtte upphöra, och att sålunda desamma från och med denna dag måtte utgå med de belopp, lagen föreskriver, utan avkortning. De understöd, som under innevarande år förvärvats, föreslå vi skola förhöjas från och med den 1 januari 1915 till dubbelt mot vad de enligt övergångsbestämmelserna skola utgöra. Enligt statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t beräknat, att kostnaden för pensionsförsäkringens genomförande under år 1915 kommer att belöpa sig till 4,800,000 kronor. Av detta belopp synas 3,550,000 kronor vara avsedda att användas för gäldande av de pensionstillägg

och understöd, som förvärvats under år 1914, och 1,250,000 till dem, som tillkomma under år 1915. Ett bifall till vårt yrkande torde innebära, att kostnaderna under år 1915 för under år 1914 förvärvade understöd komma att belöpa sig till dubbelt så stort belopp, som Kungl. Maj:t angivit, eller 7,100,000 kronor samt för de pensionstillägg eller understöd, som tillkomma under år 1915, till 2,100,000 kronor. Hela kostnaden för år 1915 torde bli 9,200,000 kronor, varav på staten kommer $\frac{3}{4}$ eller 6,900,000 kronor, mot av Kungl. Maj:t begärda 3,600,000 kronor.

De yrkanden vi på grund av det anförda tillåta oss framställa, ha vi uppdelat på fyra olika motioner.

I denna framställes

1. att Riksdagen för sin del ville besluta följande förändrade lydelse av 37 § i Lag om allmän pensionsförsäkring.

37 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1914, dock att 3, 19—28 samt 36 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse från och med den 1 september 1913.

Rätt till understöd enligt 33 § tillkommer ej den, som vid tiden för lagens ikraftträdande fyllt sextiosju år, och ej heller den, som då fyllt femton år och är till arbete varaktigt oförmögen samt år 1913 under sammanlagt mer än fyra månader åtnjutit full försörjning av fattigvården, välgörenhetsinrättningar eller enskilda personer.

För dem, som vid lagens ikraftträdande fyllt tjugufem år, skall den pension eller del därav, som jämlikt 6 § första stycket eljest skolat beräknas för man till trettio och för kvinna till tjugufyra procent av erlagda pensionsavgifter, i stället utgå med följande procent av dessa avgifter, nämligen

för man, som fyllt	25	men icke	30	år, med	27 $\frac{1}{2}$	%
” ” ” ”	30	” ”	35	” ”	25	”
” ” ” ”	35	” ”	45	” ”	22 $\frac{1}{2}$	”
” ” ” ”	45	år	—	—	—	20

och för kvinna, som fyllt 25 men icke 30 år med	22 %
” ” ” ” 30 ” ” 35 ” ”	20 ”
” ” ” ” 35 ” ” 45 ” ”	18 ”
” ” ” ” 45 — — — —	16 ”

Den ökade kostnad, som av denna bestämmelse föranledes, bestrides av statsmedel.

2. att Riksdagen för sin del ville besluta att denna förändrade lydelse af 37 § i förevarande lag måtte träda i kraft den 1 januari år 1915.

Stockholm den 26 januari 1914.

Bernh. Eriksson.

Värner Rydén.

Herm. Lindqvist.

F. W. Thorsson.

Nils Persson.

Viktor Larsson.

Rickard Sandler.

Erik Palmstierna.

